UITVOERINGSBESLUIT (EU) 2020/1500 VAN DE COMMISSIE

van 28 juli 2020

betreffende de toepasselijkheid van Richtlijn 2014/25/EU van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van opdrachten geplaatst voor activiteiten die verband met de productie van en groothandel in elektriciteit in Litouwen

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2020) 5031)

(Slechts de tekst in de Litouwse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Richtlijn 2014/25/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten en houdende intrekking van Richtlijn 2004/17/EG ([1]), en met name artikel 35, lid 3,

Na raadpleging van het Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten,

Overwegende hetgeen volgt:

1. FEITEN

(1) Op 8 april 2019 heeft Lietuvos energija UAB ("de verzoeker") bij de Commissie een verzoek ingediend op grond van artikel 35, lid 1, van Richtlijn 2014/25/EU ("het verzoek").

(2) Het verzoek betreft activiteiten in verband met de opwekking van en groothandel in elektriciteit die niet door de nationale autoriteit zijn gereguleerd ([2]). In zijn e-mail van 18 juni 2019 bevestigde de verzoeker dat de handel in balansvermogen, regelvermogen, de voorziening van reservecapaciteiten en de vervulling van openbaredienstverplichtingen niet in het verzoek worden behandeld.

(3) Het verzoek ging niet vergezeld van een gemotiveerd standpunt van een onafhankelijke nationale instantie die bevoegd is voor de betrokken activiteit, dat een diepgaande analyse bevat van de voorwaarde om artikel 34, lid 1, van Richtlijn 2014/25/EU op de betrokken activiteiten te kunnen toepassen, overeenkomstig de leden 2 en 3 van dat artikel. Bijgevolg moet de Commissie in overeenstemming met bijlage IV, punt 1, bij Richtlijn 2014/25/EU binnen 105 werkdagen over het verzoek een uitvoeringshandeling vaststellen. De oorspronkelijke termijn werd opgeschort overeenkomstig bijlage IV, punt 2, bij Richtlijn 2014/25/EU. De tussen de verzoeker en de Commissie overeengekomen termijn voor de vaststelling van de uitvoeringshandeling verstrijkt op 31 juli 2020.

(4) Overeenkomstig artikel 35, lid 2, van Richtlijn 2014/25/EU heeft de Commissie de Litouwse autoriteiten in kennis gesteld van het verzoek en op 14 mei 2019 en 24 mei 2019 tevens verzocht om aanvullende informatie. Op 18 en 23 september 2019 hebben de Litouwse autoriteiten hierop geantwoord. De Commissie heeft om verdere verduidelijking verzocht op 7 oktober 2019 en 30 januari en 17 maart 2020, en de Litouwse autoriteiten hebben daarop op 22 januari, 5 maart en 19 maart 2020 geantwoord. In het kader van de raadpleging van het Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten hebben de Litouwse autoriteiten op 9 juli 2020 verdere informatie verstrekt.

(5) De Commissie heeft de verzoeker op 3 mei, 27 mei en 14 juni 2019 om aanvullende informatie verzocht en de antwoorden daarop van de verzoeker op 17 mei, 12 juni en 18 juni 2019 ontvangen.

2. RECHTSKADER

(6) Richtlijn 2014/25/EU is van toepassing op de gunning van opdrachten voor de uitoefening van activiteiten die onder meer verband houden met de productie van en de groothandel in elektriciteit, tenzij de activiteit op grond van artikel 34 van die richtlijn daarvan is vrijgesteld. Richtlijn 2014/25/EU is niet van toepassing op bepaalde typen activiteiten indien deze niet als relevant in het kader van artikel 9, lid 2, van die richtlijn worden beschouwd.

([1]) PB L 94 van 28.3.2014, blz. 243.

([2]) Dergelijke activiteiten kunnen onder EU- of nationaal recht vallen dat vrije toegang tot de markt verleent, zie punt 3.1 van dit besluit.

(7) Overeenkomstig de artikelen 34 en 35 van Richtlijn 2014/25/EU horen opdrachten voor activiteiten waarop de richtlijn van toepassing is, op verzoek van een lidstaat of een aanbestedende instantie, niet onder die richtlijn te vallen. Die vrijstelling mag worden verleend wanneer de activiteit in de lidstaat waarin zij wordt uitgeoefend rechtstreeks aan concurrentie blootstaat op marktgebieden waarvoor de toegang niet beperkt is. De rechtstreekse blootstelling aan concurrentie wordt getoetst aan de hand van objectieve criteria, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van de betrokken sector.

3. **BEOORDELING**

3.1. **Niet-beperkte toegang tot de markt**

(8) De toegang tot een markt wordt geacht niet beperkt te zijn indien de betrokken lidstaat de desbetreffende wetgeving van de Unie tot openstelling van een bepaalde (deel)sector ten uitvoer heeft gelegd en heeft toegepast. Deze wetgeving is vermeld in bijlage III bij Richtlijn 2014/25/EU; voor de elektriciteitssector gaat het om het Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad ([3]).

(9) Zoals de verzoeker heeft bevestigd en zoals blijkt uit de informatie waarover de Commissie beschikt, heeft Litouwen Richtlijn 2009/72/EG ten uitvoer gelegd ([4]) en past het deze ook toe. Bijgevolg wordt de toegang tot de relevante markt overeenkomstig artikel 34, lid 3, van Richtlijn 2014/25/EU geacht niet beperkt te zijn.

3.2. **Rechtstreekse blootstelling aan concurrentie**

(10) De rechtstreekse blootstelling aan concurrentie moet worden beoordeeld aan de hand van diverse indicatoren, waarbij geen van deze indicatoren op zichzelf doorslaggevend is. Wat de markten betreft waarop dit besluit betrekking heeft, is het marktaandeel van de voornaamste spelers op een bepaalde markt een van de te hanteren criteria. Gezien de kenmerken van de betrokken markten moet ook rekening worden gehouden met verdere criteria.

(11) Dit besluit laat de toepassing van de mededingingsregels en staatssteun en andere gebieden van het recht van de Unie onverlet. Met name zijn de criteria en methoden die worden gebruikt om rechtstreekse blootstelling aan concurrentie te beoordelen overeenkomstig artikel 34 van Richtlijn 2014/25/EU niet noodzakelijk identiek aan die welke worden gebruikt om een beoordeling te verrichten volgens artikel 101 of 102 VWEU of Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad ([5]), zoals bevestigd door het Gerecht ([6]).

(12) Er zij aan herinnerd dat het doel van dit besluit is om vast te stellen of de activiteiten waarop het verzoek betrekking heeft, op markten waarvoor de toegang niet beperkt is in de zin van artikel 34 van Richtlijn 2014/25/EU direct aan concurrentie blootstaan. Dit zal ervoor zorgen dat, zonder de discipline die door de toepassing van de in Richtlijn 2014/25/EU vastgelegde nadere regels voor het plaatsen van opdrachten wordt opgelegd, de plaatsing van opdrachten voor de uitoefening van de hier bedoelde activiteiten op een transparante, niet-discriminerende wijze zal plaatsvinden op basis van criteria die afnemers in staat stellen uit te maken welke in het algemeen de economisch voordeligste oplossing is.

3.2.1. *Afbakening van de productmarkt*

(13) Het verzoek heeft betrekking op de productie van en groothandel in elektriciteit.

(14) In haar besluit in zaak COMP M.4110 E.ON — ENDESA ([7]), heeft de Commissie de volgende relevante productmarkten in de elektriciteitssector geïdentificeerd: productie en groothandel; transmissie; distributie, en kleinhandel. Hoewel sommige van deze markten nog verder kunnen worden opgedeeld, is het tot dusverre een gevestigde praktijk van de Commissie ([8]) geweest om het onderscheid te verwerpen tussen een elektriciteitsproductiemarkt en een groothandelsleveringsmarkt aangezien opwekking als zodanig slechts een eerste stap is in de waardeketen, terwijl de opgewekte elektriciteitsvolumes via de groothandelsmarkt worden verhandeld.

([3]) Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG (PB L 211 van 14.8.2009, blz. 55).

([4]) Nationale omzettingswetgeving: Lietuvos Respublikos Elektros Energetikos Įstatymas, 2000 m. liepos 20 d. Nr. VIII-1881.

([5]) Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad van 20 januari 2004 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen (de "EG-concentratieverordening") (PB L 24 van 29.1.2004, blz. 1).

([6]) Arrest van het Gerecht van 27 april 2016, Österreichische Post/Commissie, T-463/14, ECLI:EU:T:2016:243, punt 28.

([7]) Zaak COMP/M.4110 E.ON — ENDESA van 25.4.2006, punten 10 en 11, blz. 3.

([8]) Zaak COMP/M.3696 E.ON — MOL van 21.1.2005, punt 223, zaak COMP/M.5467 RWE — ESSENT van 23.6.2009, punt 23.

(15) In 2012 heeft de Commissie Uitvoeringsbesluit 2012/218/EU ([9]) en Uitvoeringsbesluit 2012/539/EU ([10]) met betrekking tot respectievelijk de Duitse en de Italiaanse elektriciteitsmarkten vastgesteld. Ten aanzien van Duitsland achtte de Commissie de productie van en handel in onder de wet betreffende hernieuwbare energiebronnen vallende elektriciteit geen onderdeel van de markt voor de opwekking en eerste verkoop van op conventionele wijze geproduceerde elektriciteit omdat uit hernieuwbare bronnen opgewekte elektriciteit normaliter niet direct wordt verkocht op de groothandelsmarkt, maar eerst tegen een wettelijk vastgestelde vergoeding wordt gekocht door de transmissiesysteembeheerders. Ook ten aanzien van Italië beschouwde de Commissie de markt voor de productie van en groothandel in elektriciteit uit hernieuwbare bronnen en die voor de productie van en groothandel in elektriciteit uit conventionele bronnen als twee afzonderlijke markten omdat de verkoop van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen waarvoor het CIP6- (Comitato Interministeriale Prezzi del 29 aprile 1992) en het teruglevertariefmechanisme (FIT) geldt, doorgaans via de energiedienstbeheerder verloopt. De belangrijkste reden waarom de Commissie dit onderscheid maakte, was dat producenten van hernieuwbare elektriciteit hun productie aan een niet-marktpartij verkochten, namelijk de transmissiesysteembeheerder in Duitsland en de Gestore dei Servizi Energetici in Italië. Aanvullende overwegingen in deze twee eerdere zaken betroffen: prioriteire teruglevering van hernieuwbare elektriciteit en een regulier vergoedingstarief. De Commissie concludeerde dat de opwekking en eerste verkoop van duurzame elektriciteit in Duitsland en Italië bijgevolg niet aan marktwerking blootstond.

(16) In 2017 heeft de Commissie Uitvoeringsbesluit (EU) 2018/71 ([11]) met betrekking tot de Nederlandse elektriciteitsmarkt vastgesteld. Voor Nederland was de Commissie van oordeel dat het niet noodzakelijk was om afzonderlijke markten te definiëren voor elektriciteit op basis van de bron ervan. De belangrijkste verschillen met de Uitvoeringsbesluiten 2012/218/EU en 2012/539/EU met betrekking tot Duitsland en Italië waren: het feit dat hernieuwbare elektriciteit direct op de groothandelsmarkt werd verkocht en niet aan een niet-marktpartij, het ontbreken van prioritaire teruglevering van hernieuwbare elektriciteit, het feit dat het reguliere vergoedingstarief voor hernieuwbare elektriciteit werd vastgesteld in de vorm van een terugleverpremie (in tegenstelling tot een vast tarief zoals eerder het geval was in de Uitvoeringsbesluiten 2012/218/EU en 2012/539/EU voor Duitsland en Italië) en het feit dat voor de subsidies een biedingsprocedure vooraf was georganiseerd waarbij verschillende technologieën concurreerden om een vooraf bepaald bedrag aan subsidies.

(17) In het licht van de Uitvoeringsbesluiten 2012/218/EU, 2012/539/EU en (EU) 2018/71 is het noodzakelijk om te onderzoeken of in dit geval, op basis van dezelfde criteria, een onderscheid gemaakt moet worden tussen uit hernieuwbare bronnen geproduceerde elektriciteit en uit conventionele bronnen geproduceerde elektriciteit.

(18) In het antwoord van 18 september 2019 op het verzoek om informatie van de Commissie van 14 mei 2019 meldden de Litouwse autoriteiten dat er momenteel drie steunregelingen bestaan voor uit hernieuwbare bronnen geproduceerde elektriciteit.

(19) De **eerste steunregeling** is van toepassing op producenten die elektriciteit opwekken uit hernieuwbare energiebronnen en tussen 1 januari 2002 en 23 mei 2011 voor de regeling in aanmerking kwamen. De voornaamste elementen van de eerste regeling zijn: de verplichte aankoop van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen door een door het ministerie van Energie aangewezen onderneming of door het distributienetwerk; prioritaire teruglevering; vergoeding tegen een door de energieregulator bepaald vast tarief, vrijstelling van verantwoordelijkheden met betrekking tot netbalancering en compensatie van de producent voor de kosten van de aansluiting op het net. Afhankelijk van het vermogen van de centrale is de eerste regeling onderworpen aan een concurrerende procedure voor bouwvergunningen.

(20) De geïnstalleerde capaciteit die in aanmerking kon komen voor de stimulans uit de eerste steunregeling was 237 MW, en de steunperiode liep tot het einde van 2020 of, indien de periode tussen de afgifte van de productievergunning en 2020 minder dan twaalf jaar bedroeg, tot twaalf jaar na de datum van afgifte van de productievergunning.

(21) De **tweede steunregeling** is van toepassing op producenten die elektriciteit opwekken uit hernieuwbare energiebronnen en tussen 24 mei 2011 en 30 april 2019 voor de regeling in aanmerking kwamen. De voornaamste elementen van de tweede regeling zijn: de verplichte aankoop van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen door een door het ministerie van Energie aangewezen onderneming of door het distributienetwerk; prioritaire teruglevering; vergoeding tegen een vast tarief dat na een aanbesteding of door de energieregulator wordt bepaald; vrijstelling van verantwoordelijkheden met betrekking tot netbalancering en compensatie van de producent voor de kosten van de aansluiting op het net.

([9]) Uitvoeringsbesluit 2012/218/EU van 24 april 2012 betreffende de productie van en groothandel in elektriciteit uit conventionele bronnen in Duitsland (PB L 114 van 26.4.2012, blz. 21).

([10]) Uitvoeringsbesluit 2012/539/EU van 26 september 2012 betreffende de productie van en groothandel in elektriciteit uit conventionele bronnen in macro-zone Noord en macro-zone Zuid in Italië (PB L 271 van 5.10.2012, blz. 4).

([11]) Uitvoeringsbesluit (EU) 2018/71 van de Commissie van 12 december 2017 tot vrijstelling van de productie van en groothandel in elektriciteit in Nederland van de toepassing van Richtlijn 2014/25/EU van het Europees Parlement en de Raad betreffende het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten en houdende intrekking van Richtlijn 2004/17/EG (PB L 12 van 17.1.2018, blz. 53).

(22) Afhankelijk van de capaciteit van de installatie wordt de toewijzing van het vaste tarief in het kader van de tweede steunregeling bepaald via een openbare aanbesteding.

(23) De geïnstalleerde capaciteit die in aanmerking kon komen was 464 MW; de steunperiode loopt tot twaalf jaar na de datum van afgifte van de productievergunning en de betalingen zullen tot en met 2029 verricht blijven worden.

(24) De **derde steunregeling** werd door de Commissie ([12]) goedgekeurd en trad in werking op 1 mei 2019. De voornaamste elementen van de derde regeling zijn: prioritaire teruglevering; vergoeding is gebaseerd op een premie die wordt vastgesteld via een aanbesteding (in geval van nul- of negatieve prijzen gedurende zes uur of langer worden geen vergoedingen verstrekt; indien de hoeveelheid geproduceerde elektriciteit de bij de aanbesteding toegewezen hoeveelheid overschrijdt, wordt voor het overschot geen vergoeding verstrekt); vrijstelling van verantwoordelijkheden met betrekking tot netbalancering voor centrales met een capaciteit van minder dan 500 KW en voor proefprojecten.

(25) Op premies gebaseerde steun uit de derde steunregeling wordt vastgesteld via een aanbesteding voor alle typen centrales ongeacht de omvang of gebruikte technologie ervan.

(26) De stimulans in het kader van de derde steunregeling bedraagt ongeveer 2,9 TWh en de steunperiode bedraagt twaalf jaar met ingang van de datum waarop de productievergunning is afgegeven.

(27) Volgens de verzoeker is de derde steunregeling voor uit hernieuwbare bronnen geproduceerde elektriciteit in Litouwen vergelijkbaar met de overeenkomstige maatregelen die in Nederland zijn vastgesteld. Dit zou derhalve het afbakenen van één productmarkt voor uit zowel conventionele als hernieuwbare bronnen geproduceerde elektriciteit rechtvaardigen. De Commissie merkt evenwel op dat de derde steunregeling pas zeer recent is ingevoerd.

(28) Volgens de Litouwse autoriteiten moeten de productie en groothandel als één markt worden geïdentificeerd, ongeacht de bron van de elektriciteit. Indien evenwel twee markten zouden worden afgebakend, dan stellen de Litouwse autoriteiten de volgende afbakening voor: een markt voor elektriciteit uit conventionele bronnen en uit hernieuwbare bronnen, met uitzondering van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen ([13]) die onder de eerste en de tweede steunregeling valt en een markt voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen die onder de eerste en de tweede steunregeling valt.

(29) In het kader van de derde steunregeling geproduceerde elektriciteit ontvangt op premies gebaseerde steun die wordt vastgesteld via een aanbesteding voor alle typen centrales ongeacht de omvang of gebruikte technologie ervan. De steunperiode per centrale bedraagt twaalf jaar. Begunstigden ontvangen een maximale premie, die wordt vastgesteld op het verschil tussen een maximumprijs (kosten van de meest kostenefficiënte technologie voor elektriciteit uit hernieuwbare bronnen die in Litouwen beschikbaar is, te weten windenergie op het land) en een referentieprijs. In april 2019 concludeerde Commissie bij Besluit C(2019) 3122 ([14]) dat de financiële steun voor de regeling verenigbaar was met de interne markt uit hoofde van artikel 107, lid 3, onder c, VWEU.

(30) De in het kader van de derde steunregeling geproduceerde elektriciteit ontvangt steun op basis van een premie die wordt bepaald via een openbare aanbesteding. Dit verschilt aanzienlijk van de vergoeding voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, waarvoor een wettelijk vastgestelde vergoeding wordt ontvangen die niet afhangt van de omstandigheden op de markt.

(31) Rekening houdend met de hierboven aangegeven bijzonderheden van de Litouwse elektriciteitsmarkt wordt, met het oog op de beoordeling van de in artikel 34, lid 1, van Richtlijn 2014/25/EU neergelegde voorwaarden en onverlet de mededingingswetgeving en de regels inzake staatssteun, de relevante productmarkt hierbij gedefinieerd als de markt voor de productie en groothandel in elektriciteit uit zowel conventionele als hernieuwbare bronnen met uitzondering van uit hernieuwbare bronnen geproduceerde elektriciteit die onder de eerste en de tweede steunregeling valt.

(32) In het kader van de eerste en de tweede steunregeling ontvangen elektriciteitsproducenten een vast tarief voor de elektriciteit die zij produceren dat niet afhangt van de omstandigheden op de markt.

(33) Zij zijn vrijgesteld van verantwoordelijkheden met betrekking tot netbalancering. De netbalans wordt beheerd door de beheerder van het transmissie- of distributienetwerk, afhankelijk van het netwerk waarop de producent is aangesloten.

(34) Zij ontvingen compensatie voor de kosten van de aansluiting van elektriciteitscentrales op het net. Toen de centrales van de producenten op het elektriciteitsnet werden aangesloten, kregen zij een deel van de door de beheerder van het net gemaakte aansluitingskosten vergoed.

([12]) Steunmaatregel SA. 50199 (2019/N) van 23 april 2019 betreffende steun van Litouwen aan elektriciteitscentrales die elektriciteit uit hernieuwbare bronnen produceren.

([13])

([14]) Besluit C (2019) 3122 van de Commissie van … april 2020 betreffende steun van Litouwen aan elektriciteitscentrales die elektriciteit uit hernieuwbare bronnen produceren.

(35) Zij hebben recht op een verplichte aankoop van de geproduceerde elektriciteit. Producenten kunnen hun elektriciteit op de markt verhandelen, maar hebben, indien zij ervoor kiezen dat niet te doen, het recht om alle geproduceerde en aan het net geleverde elektriciteit te verkopen aan de aangewezen onderneming als de centrale op het transmissienetwerk is aangesloten, of aan een exploitant van het distributienetwerk die aan meer dan 100 000 gebruikers levert, als de centrale van de producent is aangesloten op het distributienetwerk.

(36) Zij genieten prioritaire teruglevering. Dit wil zeggen dat de exploitant van het elektriciteitsnetwerk alle door de producent aangeboden elektriciteit moet aanvaarden, overdragen of distribueren — tegen transparante, niet-discriminerende tarieven — en dat de producent voorrang geniet ten opzichte van producenten van elektriciteit uit niet-hernieuwbare bronnen.

(37) Elektriciteit uit hernieuwbare bronnen die onder de eerste en tweede steunregelingen valt, vormt derhalve een afzonderlijke markt.

3.2.2. *Afbakening van de geografische markt*

(38) In 2012 trad Litouwen toe tot de elektriciteitsbeurs van Nord Pool, waardoor de Litouwse elektriciteitsproducenten moesten concurreren om hun elektriciteit aan leveranciers op de markt te verkopen. In 2013 was het elektriciteitssysteem van Litouwen reeds verbonden met de systemen van andere lidstaten, zoals Letland, en vanaf december 2015 ook met Zweden en Polen. Toch blijft Litouwen één biedzone.

(39) Volgens de verzoeker heeft het verzoek betrekking op activiteiten op het grondgebied van Litouwen.

(40) In haar Uitvoeringsbesluiten 2012/218/EU en (EU) 2018/71 met betrekking tot elektriciteitsmarkten nam de Commissie het standpunt in dat de omvang van de geografische markt overeenkwam met de nationale markt.

(41) Bij gebrek aan aanwijzingen voor een andere omvang van de geografische markt gaat de Commissie er, met het oog op de beoordeling in het kader van dit besluit en onverminderd het mededingingsrecht en de regels inzake staatssteun, van uit dat de geografische omvang van markt voor de productie van en de groothandel in elektriciteit, wat zowel elektriciteit uit conventionele bronnen als elektriciteit uit hernieuwbare bronnen betreft (onder alle regelingen), het grondgebied van Litouwen bestrijkt.

3.2.3. *Marktanalyse*

(42) Het is belangrijk te vermelden dat niet alle marktspelers op de Litouwse markten voor de productie van en groothandel in elektriciteit aan de regels voor het plaatsen van overheidsopdrachten onderworpen zijn. De ondernemingen die niet aan die regels onderworpen zijn, zouden bijgevolg — wanneer zij actief zijn op die markten — normaliter concurrentiedruk kunnen uitoefenen op de marktspelers die wel aan die regels onderworpen zijn. Volgens de Litouwse autoriteiten zijn naast de verzoeker de volgende entiteiten, in de markten waar het verzoek betrekking op heeft, onderworpen aan regels voor plaatsen van overheidsopdrachten. UAB Vilniaus energija, AB Panevėžio energija, VšĮ Alantos technologijos ir verslo mokykla, AB Vilniaus šilumos tinklai, AB Klaipėdos energija en AB Šiaulių energija.

3.2.3.1. De productie van en groothandel in uit conventionele bronnen en hernieuwbare bronnen opgewekte elektriciteit, met uitzondering van uit hernieuwbare bronnen geproduceerde elektriciteit die onder de eerste en tweede steunregelingen valt

(43) In haar Uitvoeringsbesluiten 2012/218/EU en 2012/539/EU heeft de Commissie geoordeeld dat ten aanzien van de markt voor de productie en groothandel, het gecumuleerde marktaandeel van de drie grootste ondernemingen van belang is. Aangezien echter niet alle marktspelers aan de regels voor het plaatsen van overheidsopdrachten onderworpen zijn, betreft deze analyse de marktpositie van de individuele marktspelers die aan die regels onderworpen zijn en de concurrentiedruk die op hen wordt uitgeoefend. Ook andere concentratiemaatstaven kunnen relevant geacht worden.

(44) Volgens het antwoord van de Litouwse autoriteiten van 5 maart 2020 op het verzoek om informatie van de Commissie van 30 januari 2020 is de verzoeker de grootste marktspeler op de Litouwse markt voor de opwekking van elektriciteit, en varieerde zijn marktaandeel in de periode 2015-2019 van 60,8 % (in 2018) tot 53,9 % (in 2019). De op een na grootste marktspeler is AB ACHEMA, met een marktaandeel dat in dezelfde periode is gegroeid van 10,3 % in 2015 tot 23 % in 2019. De op twee en drie na grootste marktspelers hebben beiden een marktaandeel van tussen de 5 % en 10 %. De Commissie merkt op dat naast de verzoeker, de andere voornaamste actieve marktspelers niet aan de regels voor het plaatsen van overheidsopdrachten onderworpen zijn. UAB Vilniaus Energija is wel aan de regels voor het plaatsen van overheidsopdrachten onderworpen, maar is sinds 2016 niet langer op de desbetreffende markt actief.

(45) Volgens de nationale wetgeving bestaat de markt voor de groothandel in elektriciteit uit de handel op de elektriciteitsbeurs en via bilaterale overeenkomsten en uit de handel in balans- en regelvermogen.

(46) Volgens tabel 14 van het antwoord van de verzoeker van 17 mei 2019 op het verzoek om informatie van de Commissie van 3 mei 2019, wordt meer dan 75 % van het totale volume aan elektriciteit dat in Litouwen wordt verhandeld, verhandeld op de elektriciteitsbeurs van Nord Pool. Nord Pool is de grootste Europese elektriciteitsbeurs. Nord Pool beheert energiehandel in heel Europa. Nord Pool biedt day-ahead- en intra-dayhandelen, clearing en afwikkeling en gegevens-, nalevings- en consultancydiensten. Nord Pool beheert energiemarkten in Noorwegen, Denemarken, Zweden, Finland, Estland, Letland, Litouwen, Duitsland, Nederland, België, Oostenrijk, Luxemburg, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. In 2019 had Nord Pool een totale omzet van 494 TWh verhandelde energie, waaronder meer dan 90 % van het totale energieverbruik in de Noordse en Baltische markt.

(47) De liquiditeit van de groothandelsmarkt is een relevante indicator voor de concurrentie, aangezien afdoende volumes aan zowel de aanbod- als de vraagzijde voor de relevante groothandelsproducten (bv. basisbelasting, piekbelasting, uurblokken voor verschillende tijdsbestekken) zorgen voor inkoop- en indekkingsmogelijkheden voor handelaren en leveranciers.

(48) De mate van liquiditeit op de groothandelsmarkt van Nord Pool versterkt de conclusie dat aanbestedende instanties die op de Litouwse productie- en groothandelsmarkt actief zijn, aan concurrentie blootstaan.

(49) De interconnectiecapaciteit is voldoende om aanzienlijke invoer of uitvoer in of uit Litouwen mogelijk te maken. Daarnaast maakt Litouwen deel uit van de elektriciteitsbeurs van Nord Pool, waar een aantal elektriciteitsproducenten uit de deelnemende landen (Noorwegen, Zweden, Finland, Denemarken, Estland, Letland en Litouwen) met elkaar concurreren. Een significant deel van de elektriciteitsinvoer van Litouwen komt uit Rusland en Belarus.

(50) De toename van de interconnectiecapaciteit tussen Litouwen en andere landen heeft waarschijnlijk een gunstig effect gehad op de concurrentie op de Litouwse markt voor elektriciteitsopwekking.

(51) Volgens het verzoek vertegenwoordigde de invoer van elektriciteit in Litouwen in 2018 80 % van de vraag. De nettoinvoer steeg van 7208 TWh in 2015 tot 9632 TWh in 2018, terwijl de productie van elektriciteit in Litouwen daalde van 4598 TWh tot 3220 TWh. De verzoeker licht toe dat het totale geïnstalleerde vermogen in Litouwen voldoende zou zijn om aan de vraag te voldoen, maar dat ingevoerde elektriciteit goedkoper is dan de plaatselijk geproduceerde elektriciteit. Bijgevolg werden sommige van de centrales buiten werking gesteld en als reservecapaciteit behouden.

(52) De omvang van invoer op de Litouwse markt leidt tot de conclusie dat de aanbestedende instanties die op de Litouwse markt voor de productie van elektriciteit uit conventionele en hernieuwbare bronnen, met uitzondering van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen die onder de eerste en de tweede steunregeling valt, aan concurrentie blootstaan.

3.2.3.2. Productie van en groothandel in elektriciteit uit hernieuwbare bronnen die onder de eerste en de tweede steunregeling valt

(53) Op basis van de kenmerken van de steunregelingen merkt de Commissie op dat de eerste en de tweede steunregelingen overeenkomsten vertonen met de regelingen die in de Uitvoeringsbesluiten 2012/218/EU en 2012/539/EU met betrekking tot Italië en Duitsland werden geanalyseerd. In beide gevallen onderscheidde de Commissie bijzonder belangrijke specifieke kenmerken. Ten eerste heeft elektriciteit uit hernieuwbare bronnen recht op een prioritaire aansluiting op het net en geniet ze voorrang op conventionele elektriciteit voor teruglevering in het net, wat inhoudt dat de productie vrijwel onafhankelijk is van de vraag. Ten tweede zijn de productie en de teruglevering volledig onafhankelijk van de marktprijzen aangezien de producenten van energie uit hernieuwbare bronnen recht hebben op een wettelijk vastgestelde vergoeding.

(54) Gezien de overeenkomsten tussen de kenmerken van de eerste en de tweede regeling in Litouwen met de productie van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen die in de besluiten van 2012 werd geanalyseerd, concludeert de Commissie dat die activiteiten niet aan concurrentie blootstaan.

4. **CONCLUSIES**

(55) Gezien de hierboven onderzochte elementen moet ten aanzien van de productie van en groothandel in elektriciteit uit conventionele bronnen en uit hernieuwbare bronnen, met uitzondering van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen die onder de eerste en de tweede steunregeling valt, in Litouwen, worden geacht te zijn voldaan aan de in artikel 34 van Richtlijn 2014/25/EU neergelegde voorwaarde dat zij rechtstreeks aan concurrentie blootstaan.

(56) Voorts moet, aangezien aan de voorwaarde van onbeperkte toegang tot de markt wordt geacht te zijn voldaan, Richtlijn 2014/25/EU niet van toepassing zijn wanneer aanbestedende instanties opdrachten gunnen voor de productie van en groothandel in elektriciteit uit conventionele bronnen en uit hernieuwbare bronnen, met uitzondering van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen die onder de eerste en de tweede steunregeling valt, in Litouwen of wanneer zij prijsvragen voor de uitoefening van die activiteit op dat geografische gebied uitschrijven.

(57) Gezien de hierboven onderzochte elementen moet ten aanzien van de productie van en groothandel in elektriciteit uit hernieuwbare bronnen die onder de eerste en tweede steunregeling valt in Litouwen worden geacht niet te zijn voldaan aan de in artikel 34 van Richtlijn 2014/25/EU neergelegde voorwaarde dat zij rechtstreeks aan concurrentie blootstaan. Bijgevolg moet Richtlijn 2014/25/EU van toepassing blijven wanneer aanbestedende instanties opdrachten gunnen om die activiteit in Litouwen te kunnen verrichten, of wanneer zij prijsvragen organiseren om dergelijke activiteiten in dat geografische gebied te verrichten.

(58) Aangezien de productie van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen die onder de eerste en tweede steunregeling valt aan Richtlijn 2014/25/EU onderworpen moet blijven, wordt eraan herinnerd dat overheidsopdrachten die betrekking hebben op verschillende activiteiten moeten worden behandeld overeenkomstig artikel 6 van die richtlijn. Dit betekent dat er, wanneer een aanbestedende instantie een "gemengde" aanbesteding doet, dat wil zeggen een aanbesteding voor de uitvoering van zowel activiteiten die vrijgesteld zijn van de toepassing van Richtlijn 2014/25/EU als activiteiten die hiervan niet vrijgesteld zijn, moet worden gekeken naar de activiteiten waarvoor de opdracht hoofdzakelijk bedoeld is. In het geval van een dergelijke gemengde aanbesteding waarbij het doel hoofdzakelijk is activiteiten te ondersteunen die niet zijn vrijgesteld, moeten de bepalingen van Richtlijn 2014/25/EU worden toegepast. Indien het objectief gezien onmogelijk is om vast te stellen voor welke activiteit de opdracht hoofdzakelijk bedoeld is, moet de opdracht worden gegund conform de in artikel 6, lid 3, van Richtlijn 2014/25/EU neergelegde regels.

(59) Er zij aan herinnerd dat in artikel 16 van Richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad ([15]) betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten is bepaald dat die richtlijn niet van toepassing is op door aanbestedende instanties gegunde concessies wanneer, voor de lidstaat waarin dergelijke concessies moeten worden uitgevoerd, overeenkomstig artikel 35 van Richtlijn 2014/25/EU is vastgesteld dat de activiteit rechtstreeks blootstaat aan concurrentie overeenkomstig artikel 34 van die richtlijn. Aangezien is geconcludeerd dat de activiteit die bestaat in de de productie van en groothandel in elektriciteit uit zowel conventionele als hernieuwbare bronnen met uitzondering van uit hernieuwbare bronnen geproduceerde elektriciteit die onder de eerste en de tweede steunregeling valt, rechtstreeks blootstaat aan concurrentie, zullen concessieovereenkomsten die bedoeld zijn om de uitvoering van die activiteiten in Litouwen mogelijk te maken, uitgesloten zijn van toepassing van Richtlijn 2014/23/EU.

(60) Dit besluit is gebaseerd op de juridische en feitelijke situatie in de periode april 2019 tot en met mei 2020 zoals deze blijkt uit de door de verzoeker en de Litouwse autoriteiten verstrekte informatie en uit de openbaar beschikbare informatie, Het besluit kan worden herzien wanneer de juridische of feitelijke situatie zodanig verandert dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden waaronder artikel 34 van Richtlijn 2014/25/EU van toepassing is,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Richtlijn 2014/25/EU is niet van toepassing op opdrachten die door aanbestedende instanties worden gegund om de productie van en groothandel in elektriciteit uit zowel conventionele als hernieuwbare bronnen met uitzondering van uit hernieuwbare bronnen geproduceerde elektriciteit die onder de eerste en de tweede steunregeling valt, in Litouwen mogelijk te maken.

Artikel 2

Richtlijn 2014/25/EU blijft van toepassing op opdrachten die door aanbestedende instanties worden gegund om de productie van en groothandel in elektriciteit uit hernieuwbare bronnen die onder de eerste en de tweede steunregeling valt in Litouwen mogelijk te maken.

([15]) Richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 1).

Artikel 3

Dit besluit is gericht tot de Republiek Litouwen.

Gedaan te Brussel, 28 juli 2020.

Voor de Commissie
Thierry BRETON
Lid van de Commissie